

UCZELNIA ŁAZARSKIEGO
Warszawa, 2017/18

Stanisław KOZIEJ

TERRORYZM
|
ANTYTERRORYZM

Cz. I. Zagrożenia terrorystyczne

Tematyka zajęć

- **Międzynarodowe środowisko bezpieczeństwa w kontekście zagrożeń terrorystycznych**
- **Terroryzm jako zagrożenie bezpieczeństwa: istota i historyczna ewolucja**
- **Terroryzm współczesny: globalizacja terroryzmu, podstawy ideologiczne, strategia i taktyka**
- **Antyterroryzm: strategia, polityka, praktyka**

Literatura

- **S. Koziej, Między piekłem a rajem. Szare bezpieczeństwo na progu XXI wieku, Wyd. Marszałek, Toruń 2006**
- **Wojny Zachodu. Interwencje zbrojne państw zachodnich po zimnej wojnie, red. naukowa M. Madej, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 2017**
- **T. Aleksandrowicz, Terroryzm międzynarodowy, Wydawnictwo Akademickie i Literackie, Warszawa 2015**
- **T. A. Aleksandrowicz: Podstawy walki informacyjnej, Editions Spotkania, Warszawa 2016**
- **S. Koziej, Strategiczne środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego w okresie pozimnowojennym, Skrypt internetowy, Warszawa/Ursynów 2010; http://koziej.pl/wp-content/uploads/2015/05/Srodowisko_bezpieczenstwa_-_skrypt.doc**
- **Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego, BBN, Warszawa 2013; <http://www.spbn.gov.pl/>**
- **Globalna strategia UE: Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe. A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy, June 2016; https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_review_w eb.pdf**
- **K. Liedel, P. Piasecka (red. naukowa), Terroryzm wczoraj i dziś, DIFIN, Warszawa 2015**

Literatura - 2

- **Leksykon organizacji i ruchów islamistycznych, ABW, COS, Emów/ Warszawa 2014**
- **S. Wojciechowski, Terroryzm na początku XXI wieku, OW BRANTA, Bydgoszcz-Poznań 2011**
- **K. Liedel, Zwalczenie terroryzmu międzynarodowego w polskiej polityce bezpieczeństwa, DIFIN, Warszawa 2010**
- **S. Koziej, Rozważania o bezpieczeństwie, Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa 2016**
- **S. Koziej, Rozmowy o bezpieczeństwie, Oficyna Wydawnicza Uczelni Łazarskiego, Warszawa 2016**
- **GLOBAL TRENDS: PARADOX OF PROGRESS, A publication of the National Intelligence Council, JANUARY 2017;**
<https://www.dni.gov/files/images/globalTrends/documents/GT-Full-Report.pdf>
- **2016 Global Forecast, editors CRAIG COHEN | MELISSA G. DALTON, Center for Strategic and International Studies, Washington, DC, 2015;**
http://csis.org/files/publication/151116_Cohen_GlobalForecast2016_Web.p
- **Joint Operating Environment, JOE 2035. The Joint Force in a Contested and Disordered World, Joint Chiefs of Staff, 14 July 2016;**
http://www.dtic.mil/doctrine/concepts/joe/joe_2035_july16.pdf

Międzynarodowe środowisko bezpieczeństwa w kontekście zagrożeń terrorystycznych

Pojęcie bezpieczeństwa

- **Bezpieczeństwo w sensie statycznym - jako stan braku zagrożeń dla podmiotu, stan spokoju, pewności (stan obiektywny i subiektywny: uświadomiony i nieuświadomiony)**
- **Bezpieczeństwo w sensie dynamicznym (działanie podmiotu na rzecz bezpieczeństwa) – jako proces osiągania i utrzymywania stanu braku zagrożeń i swobody działania**

BEZPIECZEŃSTWO - DEFINICJA

Bezpieczeństwo – teoria i praktyka zapewniania możliwości **przetrwania** (egzystencji) i **realizacji własnych interesów przez dany podmiot w niebezpiecznym środowisku**, w szczególności poprzez wykorzystywanie szans (okoliczności sprzyjających), podejmowanie wyzwań, redukowanie ryzyk oraz przeciwdziałanie (zapobieganie i przeciwstawianie się) wszelkiego rodzaju zagrożeniom dla podmiotu i jego interesów. Współczesne **bezpieczeństwo ma charakter zintegrowany** (kompleksowy, wielowymiarowy)

Rodzaje bezpieczeństwa

- **Wg rodzaju podmiotu: indywidualne (osobowe, personalne); grupowe (rodowe, plemienne, zawodowe, korporacyjne itp.); narodowe - państwowe (lokalne, terytorialne, krajowe); międzynarodowe (regionalne, globalne)**
- **Wg źródeł zagrożeń: zewnętrzne, wewnętrzne**

BEZPIECZEŃSTWO JAKO PROCES

Synteza zmian środowiska bezpieczeństwa

- **Globalizacja i rewolucja informacyjna - środowisko GLOBINFO** – zglobalizowane i uinformacyjnione, **sieciowe**
- **Rewolucja polityczna – asymetryzacja środowiska - rozpad symetrycznego świata dwubiegunowego i erupcja asymetrycznych relacji bezpieczeństwa nuklearnego i konwencjonalnego**
- **Rewolucja strukturalna - podmioty niepaństwowe, państwa problemowe (zbójce i upadłe), mocarstwa „wschodzące”**

Konsekwencje „GLOBINFO” dla środowiska bezpieczeństwa (1)

- **Zwiększają szanse** współdziałania międzynarodowego na polu bezpieczeństwa
- **Rodzą dodatkowe wyzwania** mobilizujące do wysiłków na rzecz bezpieczeństwa
- **Stwarzają dodatkowe ryzyka** związane z szerszą aktywnością zewnętrzną

Konsekwencje „GLOBINFO” dla środowiska bezpieczeństwa (2)

- **Zmniejszają groźbę wojny globalnej**
- **Umieędzynarodawiają konflikty i kryzysy wewnętrzne i lokalne**
- **Globalizują plagi społeczne – np. AIDS, przestępczość, terroryzm**
- **Rodzą jakościowo nowe zagrożenia informacyjne (np. cyberterroryzm)**

Konsekwencje „GLOBINFO” dla środowiska bezpieczeństwa (3)

- **Zwiększają rolę podmiotów niepaństwowych (NGO, grupy terrorystyczne)**
- **Zwiększają rolę opinii publicznej w rozstrzyganiu kwestii bezpieczeństwa**
(dobrze to czy źle?)

Nowe zjawiska i tendencje w sferze bezpieczeństwa (1)

■ Dezintegracja i degeneracja klasycznych struktur:

- państwa upadłe: asymetryczne zagrożenia słabością

- państwa zbójeckie: asymetryczne zagrożenia pirackim podejściem do reguł życia międzynarodowego

■ Negatywne skutki rozwoju, dobrobytu i demokracji (zagrożenia środowiska naturalnego, postęp a dewiacje społeczne, przestępczość, katastrofy infrastrukturalne)

Nowe zjawiska i tendencje w sferze bezpieczeństwa (2)

- **Ewolucja tradycyjnych konfliktów i kryzysów:**
 - **tradycyjne konflikty międzynarodowe – globalny(?), regionalne (np. Rosja – Ukraina)**
 - **międzynarodowy kontekst kryzysów wewnętrznych: naruszanie praw człowieka a zasada suwerenności państw**
 - **wojna z terroryzmem jako asymetryczna wojna światowa?**

Istota i charakter terroryzmu

BEZPIECZEŃSTWO ANTYTERRORYSTYCZNE

Trudności definicyjne

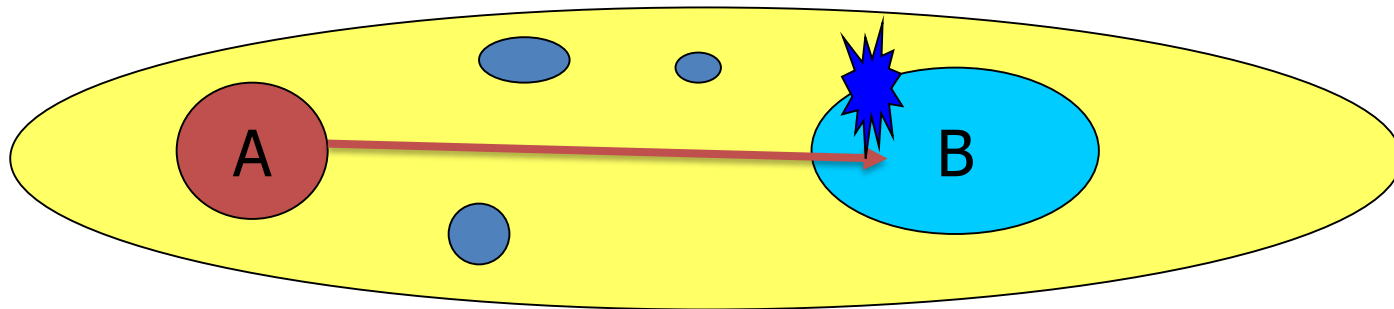
- **Terroryzm a klasyczna walka zbrojna, walka narodowowyzwoleńcza**
- **Polska partyzantka w II wojnie światowej**
- **Czeczenia**
- **Irak, Afganistan, Państwo Islamskie, terroryzm wewnętrzny europejski...**

Istota terroryzmu

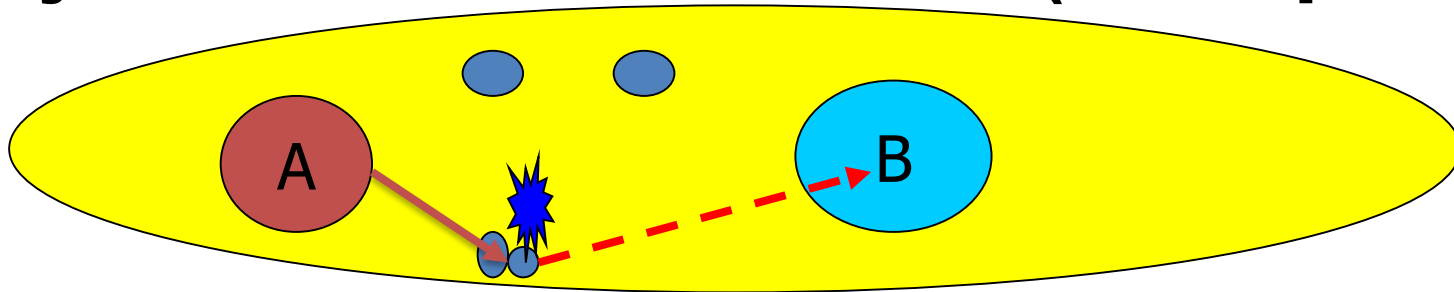
Celowe (*świadomie zamierzone*) i spektakularne atakowanie niewinnych, postronnych osób dla pośredniego (asymetrycznego, poprzez opinię publiczną) oddziaływania na przeciwnika politycznego lub ideologicznego

Istota terroryzmu

Walka – atakowanie przeciwnika

Terroryzm – atakowanie otoczenia (celów pośrednich)

Charakter terroryzmu

- **Rodzaje terroryzmu:**
 - **ideowy, polityczny,**
 - **indywidualny (dewiacyjny) i zorganizowany (krajowy, regionalny i globalny)**
 - **„samotne wilki”**

Terroryzm tradycyjny i współczesny

- **Lokalny – globalny**
- **Dużo obserwatorów/niekoniecznie dużo zabitych – dużo i jednych i drugich**
- **Współpraca z międzynarodowymi grupami przestępczymi**
- **Zabiegi o dostęp do BMR**

Współczesny terroryzm

Erupcja terroryzmu międzynarodowego - przyczyny

- **Rozpad świata dwubiegunowego**
- **Globalizacja**
- **Rewolucja informacyjna**
- **Zderzenie cywilizacji**
- **Rozwarstwienie ekonomiczne**

Nowa jakość terroryzmu

- **globalizacja i uinformacyjnienie – globalna sieć terrorystyczna**
- **prolifерacja fundamentalizmu i radykalizmu, w tym indywidualnego - przez internet**
- **terroryzm samobójczy**
- **cyberterroryzm**
- **terroryzm masowego rażenia: superterroryzm**
- **globalna sieć terrorystyczna – nowy, nieklasyczny podmiot stosunków międzynarodowych**
- **czy to jest jakościowo nowe, asymetryczne mocarstwo światowe ery informacyjnej?**

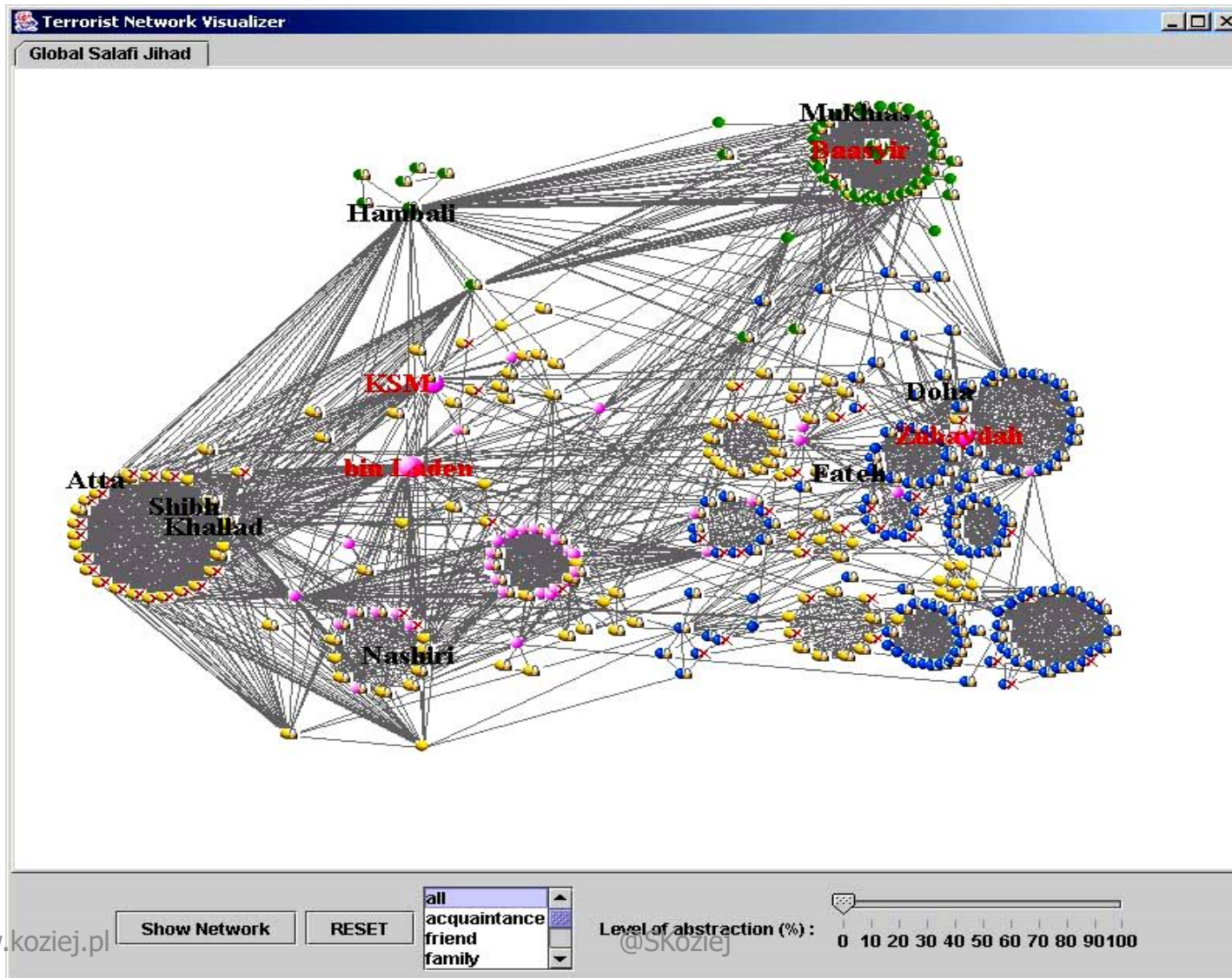
Wymiary asymetryczności terroryzmu globalnego

Wymiary asymetryczności	Zasady współczesnego terroryzmu	Zasady działania świata zachodniego
Humanistyczny	Kierowanie się emocjami, złością, buntem, spontanicznością	Kierowanie się rozumem, pragmatyzm, otwartość na innych
Ideowy	Człowiek niczym, idea (wiara, religia...) wszystkim; radykalizm i fundamentalizm	Człowiek wszystkim, liberalizm, demokracja, wolności, prawa człowieka, gospodarka wolnorynkowa
Prawny	Terroryzm abstrahuje od prawa, atakowanie cywili	Wszystko, także wojna (walka), regulowane prawem, zakaz atakowania cywili
Strategiczny	Strategia maksymalizowania strat, ataki samobójcze	Strategia minimalizowania strat, nie tylko własnych, ale i po stronie przeciwnika (użycie broni precyzyjnej, dronów...)
Organizacyjny	Sięciowość, dowolność, rozproszoność	Hierarchiczność, schematyczność, zwartość...
Instrumentalny	Środki proste, powszechne	Środki wyspecjalizowane, zaawansowane technologicznie

Organizacje terrorystyczne

- **Podmioty niepaństwowe o różnych motywacjach i celach**
- **Struktura sieciowa wewnątrz każdej organizacji oraz „mega-sieć globalna”: autonomiczne organizacje i ... „samotne wilki”**
- **Strategia działań asymetrycznych**
- **Środki ataku:**
 - **tradycyjne środki bojowe**
 - **powszechne zasoby cywilne**
 - **najnowsze zdobycze nauki i techniki**
 - **broń masowego rażenia!**

Struktura sieciowa

Organizacje islamskie

- **Al-Kaida – historia, Afganistan, 11.09**
- **„Mgławica alkaidystyczna” – globalny dżihad**
- **Inne organizacje islamskie o polityczno-religijnej agendzie, ale nie związane wprost z Al-Kaidą**
 - **– Hezbollah, (Liban, uniwersalny i pragmatyczny islam, choć szyickie nachylenie – wsparcie z Iranu i Syrii, dziś wspiera Asada),**
 - **Hamas – palestyński, nacjonalistyczny, raczej sunnicki – cel: islamskie państwo palestyńskie, różnice z Al-Kaidą**

Organizacje Al-Kaidy

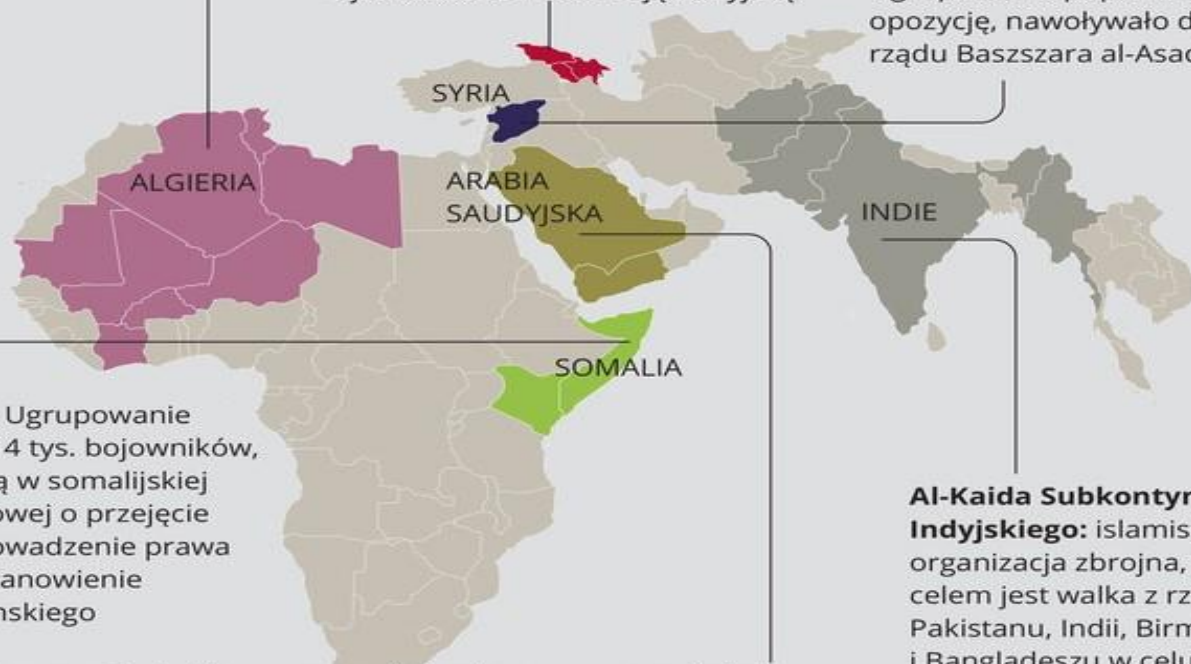
Al-Kaida Islamskiego

Maghreb: filia w afrykańskim Maghrebie i Sahelu wywodząca się z Salafickiej Grupy Modlitwy i Walki

Emirat Kaukaski: islamskie państwo proklamowane w 2007 przez prezydenta Iczkerii Doku Umarowa. Został uznany za organizację terrorystyczną przez Stany Zjednoczone i Federację Rosyjską

Front Obrony Ludności Lewantu:

paramilitarna grupa zbrojna islamistów będąca siatką Al-Kaidy w Syrii, powstała podczas tamtejszej wojny domowej pod koniec 2011. Ugrupowanie poparło syryjską opozycję, nawoływało do obalenia rządu Baszszara al-Asada

Asz-Szabab: Ugrupowanie liczy ponad 14 tys. bojowników, którzy walczą w somalijskiej wojnie domowej o przejęcie władzy, wprowadzenie prawa szariat i ustanowienie kalifatu islamskiego

Al-Kaida Półwyspu Arabskiego: szczególnie aktywna na terenie Jemenu, gdzie prowadzi działania terrorystyczne. Główną siłą napędową ugrupowania był jej przywódca Anwar al-Awlaki, który przekształcił ugrupowanie z regionalnego zagrożenia w najbardziej aktywną filię Al-Kaidy

Al-Kaida Subkontynentu Indyjskiego: islamistyczna organizacja zbrojna, której celem jest walka z rządami Pakistanu, Indii, Birmy i Bangladeszu w celu ustanowienia państwa islamskiego. Jako swój cel określili również ataki na amerykańskie cele na subkontynencie indyjskim.

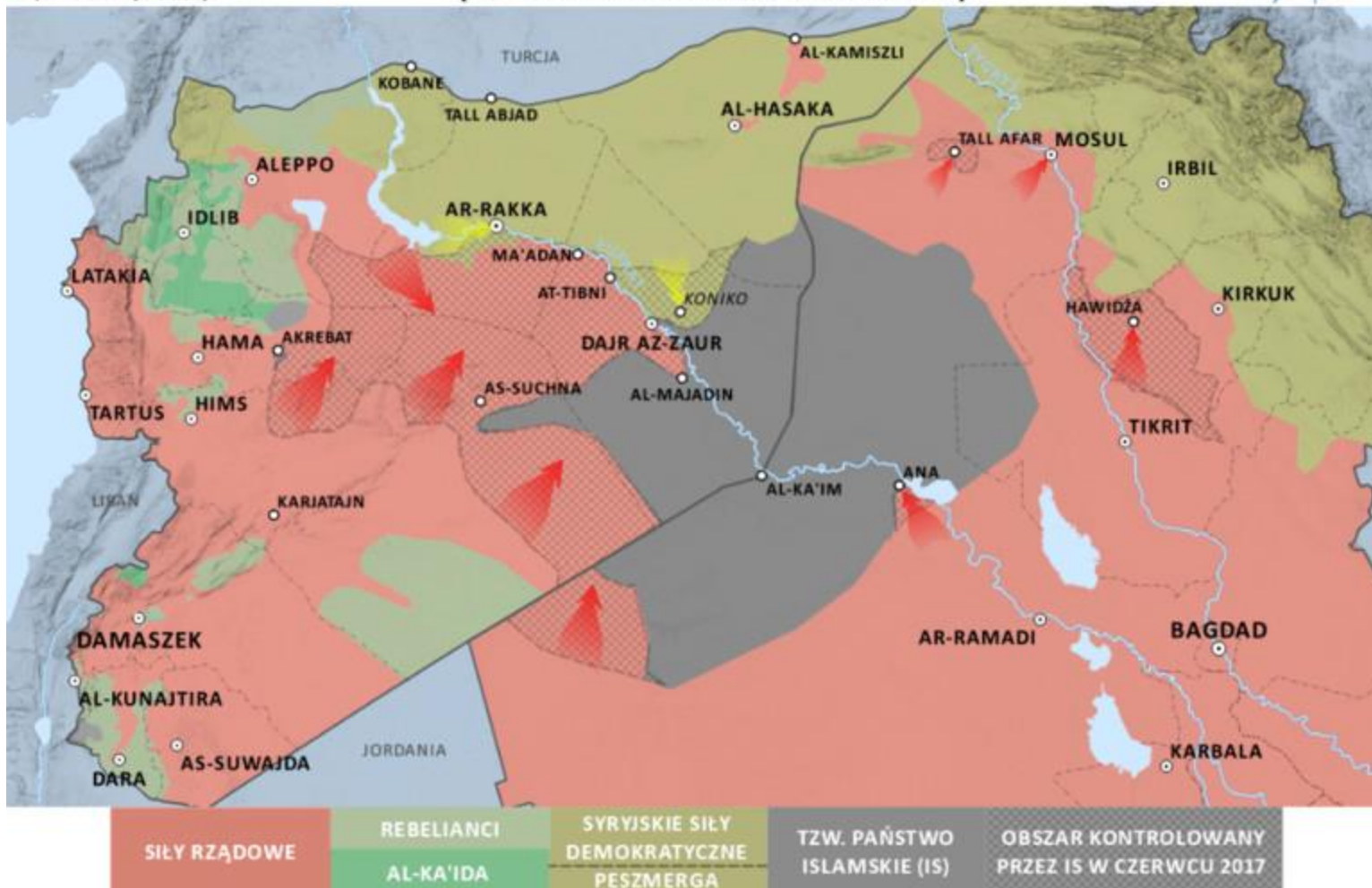
Źródło: Wikimedia Commons

Opracowanie: Polska Grupa infograficzna

Państwo Islamskie

- **Wojna wewnątrzislamska**
- **Skutki nieudanych interwencji Zachodu w Iraku i Afganistanie**
- **Destabilizacyjne skutki „rewolucji arabskich” i interwencji Zachodu**
- **Różnice interesów i brak koordynacji działań świata zewnętrznego**
- **Główni gracze regionalni: Turcja, Iran, Arabia Saudyjska, Izrael**
- **Rola USA, państw europejskich, UE, NATO, Rosji, Chin, RB NZ**
- **Sukcesy i zbliżająca się klęska – rozproszenie, diaspora bojowników**

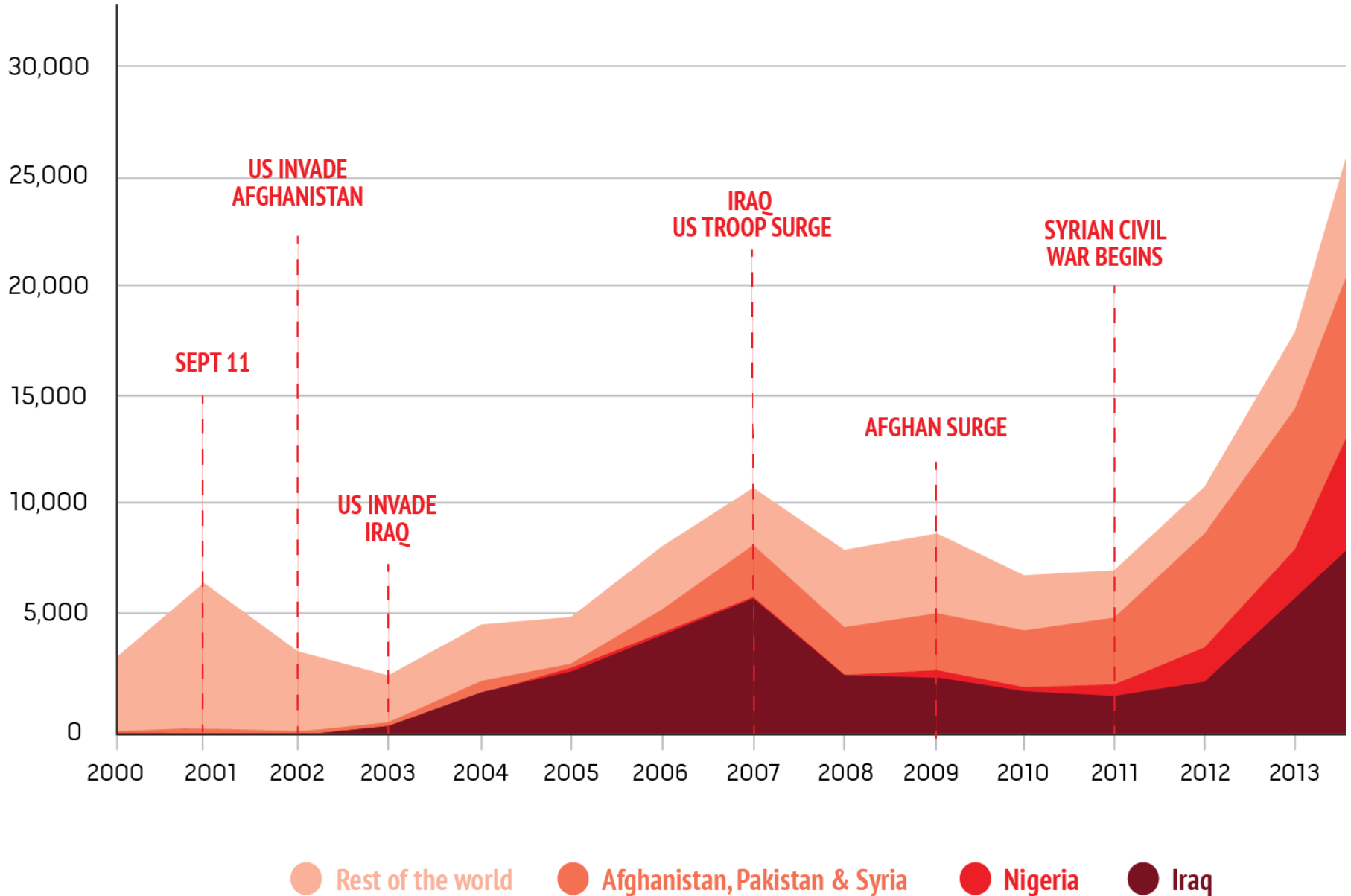
STRATY TERYTORIALNE TZW. PAŃSTWA ISLAMSKIEGO (CZERWIEC - PAŹDZIERNIK 2017)

Terroryzm wewnątrz europejski

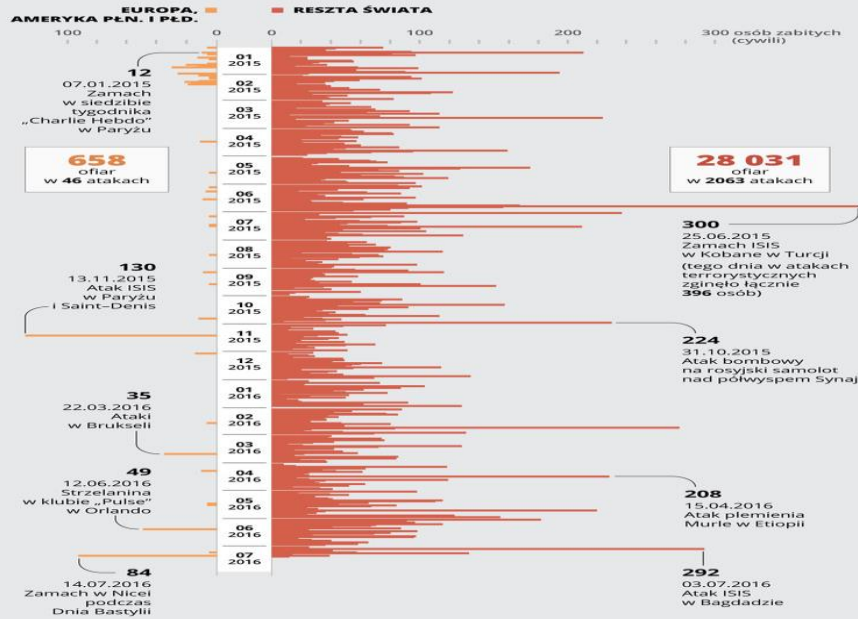
- **Źródła i przyczyny odnowienia się**
 - **Nieudane „multi-kulti”**
 - **Radykalizacja i fundamentalizm w enklawach**
 - **„Samotne wilki”**
- **... Diaspora po PI – Europa; „degeneracja” bojowników w przestępców kryminalnych, podziemie terrorystyczne (np. pobieranie opłata za ... bezpieczeństwo antyterrorystyczne...), podziemne Państwo Islamskie?**
- **Zagrożenia dla Polski**

Trends in Fatalities from Terrorism

OFIARY TERRORYZMU

Od początku 2015 r. na Bliskim Wschodzie, w Afryce i Azji odnotowano ponad 40 razy więcej ofiar zamachów terrorystycznych niż w Europie i obu Amerykach.

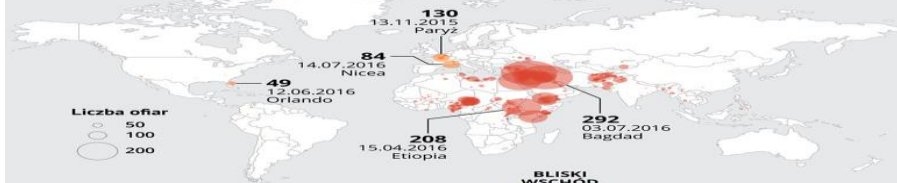
OFIARY TERRORYZMU OGÓŁEM WG MIESIĘCY

W okresie 01.01.2015–15.07.2016

GEOGRAFIA TERRORYZMU

Ataki terrorystyczne, w których zginęło co najmniej 5 cywili (w okresie 01.01.2015–15.07.2016)

OFIARY TERRORYZMU WG REGIONÓW ŚWIATA

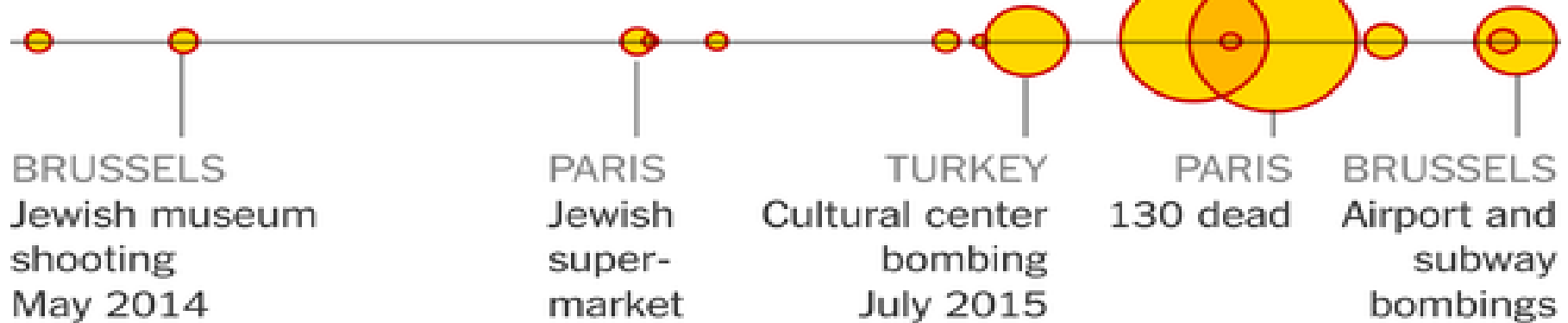

Źródło: Washington Post, IHS Jane's Terrorism and Insurgency Center

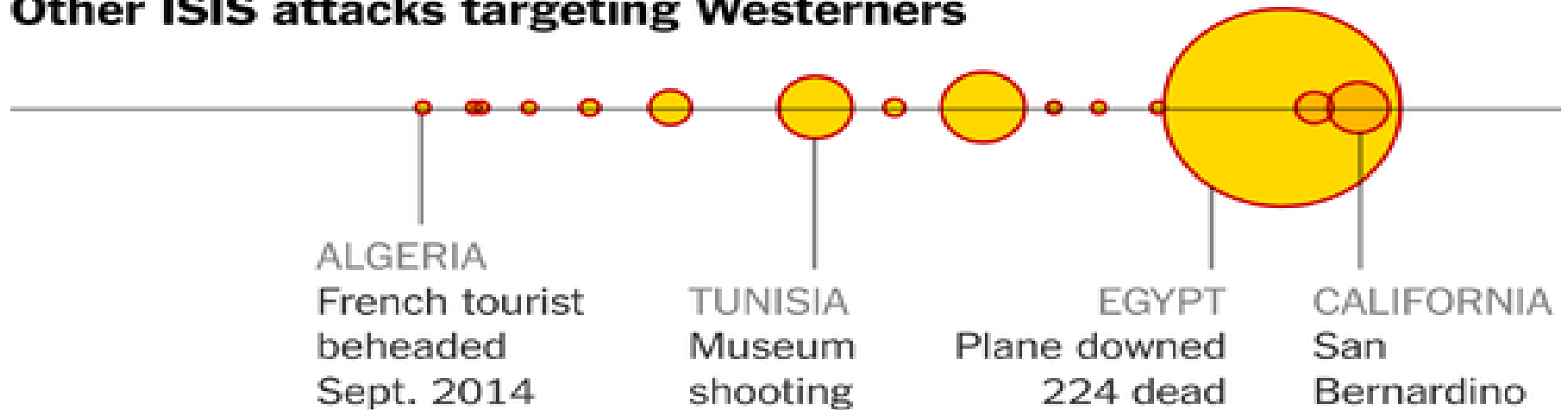
Infografika: Polska Grupa Infograficzna

Ataki terrorystyczne w Europie

Islamic State attacks in Europe and Turkey

Other ISIS attacks targeting Westerners

Grupy nieislamskie

- **Partyzantka marksistowska, maoistowska (Kolumbia, Peru, Nepal, Indie, Filipiny);**
- **Grupy separatystyczne (Tamilskie Tygrysy, ETA – kraj Basków)**

Superterroryzm - terroryzm masowego rażenia

- **Groźba nieuprawnionego dostępu do BMR – arsenały państwowe (np. Pakistan)**
 - **zabezpieczenie fizyczne**
 - **systemy kierowania**
- **Proliferacja – nowe podmioty:**
 - **państwowe (nowi dysponenci i aspiranci – Korea Płn., Iran??)**
 - **niepaństwowe (czarny rynek BMR)**

Źródła proliferacji/wycieku materiałów nuklearnych

- 1) Pakistan**
- 2) Korea Płn.**
- 3) Reaktory nuklearne (badawcze, energetyczne itp.) na całym świecie**
- 4) Materiały nuklearne w państwach poradzieckich**
- 5) Iran?**

Terroryzm a inne zagrożenia transnarodowe

- **Przestępczość zorganizowana**
- **Cyberzagrożenia**
- **Zagrożenia infrastrukturalne**
- **Zagrożenia energetyczne**
- **Kryzysy finansowe**
- **...**

Terroryzm a inne zagrożenia

- **Państwa upadłe**
 - **słabość niebezpieczniejsza od siły**
- **Państwa zbójeckie**
 - **współcześni piraci strategiczni**
- **„Plagi” informacyjne XXI wieku**
 - **nowy podstawowy wymiar bezpieczeństwa (przyzwyczajając się zawczasu do tego i u nas!)**

Ruchy antyglobalistyczne

- **Anarchizm**
- **Odnowiona, nowa lewica – przeciw bogatym, populizm**
- **Radykalna prawica - neofaszyzm**

Podsumowanie

**Największe zagrożenie
– superterroryzm:
„skrzyżowanie”
terroryzmu z BMR**